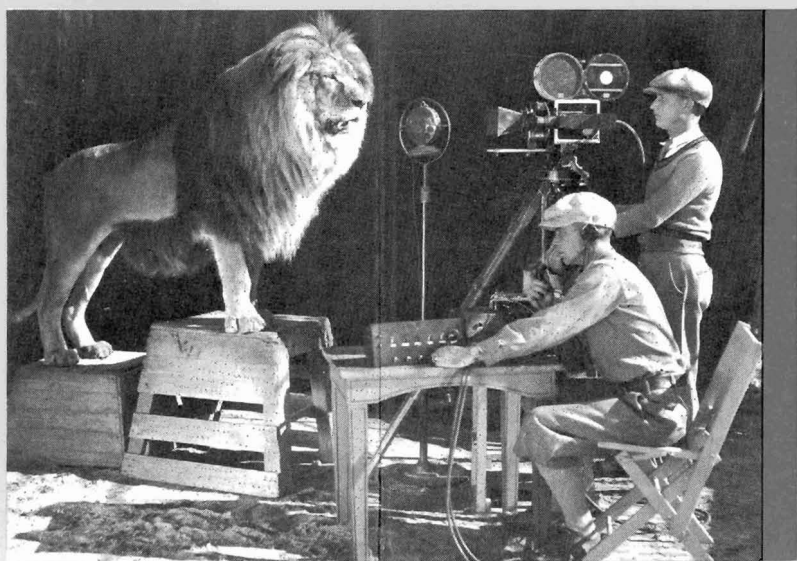

Geluid en film

versus

16 89

Geluid en film

SUN

Inhoud

Geluid en film

- Paul Verstraten* Verhoor van het geluid 8
Jack Post Afscheid van de stomme film? 20
Paul Verstraten Beeld en geluid: een relatie 41
Michel Chion De stiltes van Mabuse 54
Paul Verstraten Drie termen 66
Peter Delpéut Twee onzichtbare beroepen 85
    Over de montage van geluid. Gesprek met Ton de Graaff 87
    Over de mixage van geluid. Gesprek met Wim Vonk 102
Eric de Kuyper Film-radio 114
Siegfried Kracauer Georg 117
Jan Simons Twee films, twee sounds 119
Peter Wollen Geluidsfilm en techniek. Een kort overzicht 124
Paul Verstraten Telefoneren in de cinema 126

Rubrieken

- Emile Poppe* De toeschouwer als protagonist? 131
Linda Polan Naughty Boys 139

Versus, kwartaalschrift voor film en opvoeringskunsten

Redactie

Peter Delpeut, Eric de Kuyper, Céline Linssen, Emile Poppe, Jan Simons,
Paul Verstraten
Eindredactie: Henk Hoeks

Redaktiesekretariaat

Bijleveldsingel 73, 6521 AP Nijmegen
Telefoon (080) 28 14 33

Abonnementen

versus verschijnt vier maal per jaar. De abonnementsprijs bedraagt voor één jaargang (4 nummers) f 48,50. U kunt zich ook gedurende de lopende jaargang abonneren. Met ingang van het tweede nummer kost een abonnement f 36,50, m.i.v. het derde nummer f 24,50 en m.i.v. het vierde f 12,50. Voor betaling van het abonnementsgeld dient u een acceptgirokaart af te wachten. Abonnementen worden automatisch verlengd, tenzij men een maand voor het einde van het kalenderjaar schriftelijk opzegt. Abonnementen kan men zowel schriftelijk als telefonies opgeven bij Uitgeverij SUN, Bijleveldsingel 9, 6521 AM Nijmegen, (080) 22 17 00.

Omslag en typografiese verzorging: Leo de Bruin

Op het omslag: Geluidsoptname van de MGM-leeuw, 28 december 1928, en Al Jolson in *THE JAZZ SINGER*, A. Crosland, 1927.

ISBN 90 6168 935 X

Intro

Jaffe: Sit down, gentlemen, and have a cigar. Now, gentlemen, I know that you appreciate, as much as I, the value of money and we want to get every bit of value on the screen that we possibly can, but at the same time, we don't want to go crazy with money. Now, for example, you say here, 'Fade in – Scene 1: As far as the eye can see, milling longhorn Texas cattle.' Is that right, gentlemen?

Jones and McNutt: That's right, Sam.

Jaffe: Now tell me, gentlemen, how many is that 'as far as the eye can see'? Twenty thousand? Thirty thousand? Forty thousand?

Jones: We didn't really mean it that way, Sam. We just meant a lot of Texas longhorns.

Jaffe: First of all, do they all have to be Texas longhorns? Because a Texas longhorn cow costs \$ 60 a day to rent. A shorthorn costs \$ 30 or \$ 40. Couldn't we have up front the longhorns and in back the shorthorns?

Jones: Yes, Sam, that's very possible.

Jaffe: You see, we're making great progress. Already we're cutting down thousands of dollars. Now, gentlemen, instead of a plain, what about a ravine with two sides? Already, you don't have to have ten thousand, you could have maybe four thousand. You can still fill the ravine. That's your idea, isn't it?

Jones: Yeah, that's possible.

Jaffe: Or, if you're really clever, you could even use the side of a hill.

Against the side of a hill, maybe six hundred cattle would fill the screen.

Jones: Yes, Sam, six hundred.

Jaffe: You see, gentlemen, this shows you the cooperation you get at a studio like Paramount. Here we sit like adult men, and we're already whittling down \$ 40.000 of \$ 60.000.

Jones: May I interrupt, Sam?

Jaffe: Of course, Grover.

Jones: Sam, a thought just occurred to me. Do you think by going to Texas you could get us a soundtrack of fifty thousand longhorn cattle?

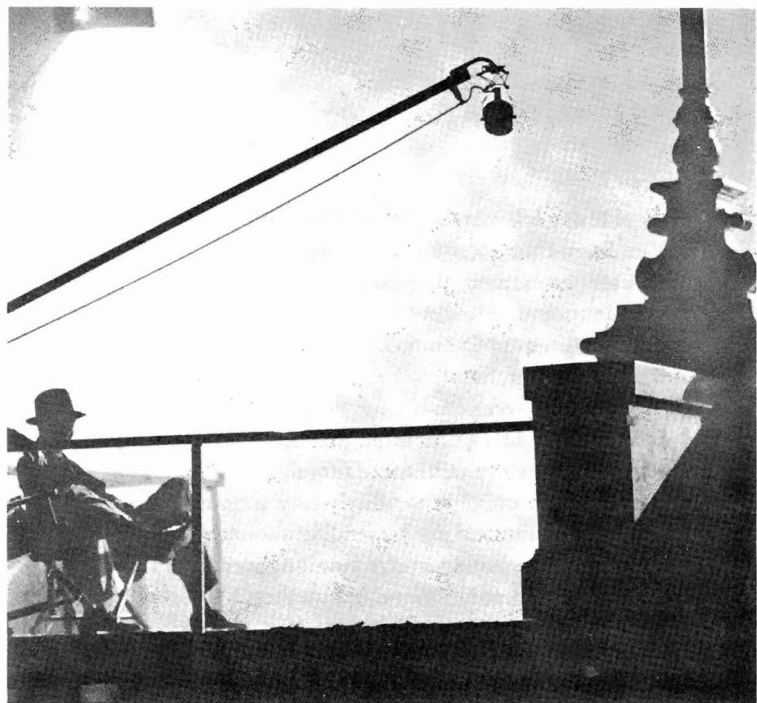
Jaffe: A soundtrack only? Why, that's very simple. We could get the sound of a hundred thousand just by sending a sound man to Texas.

Jones: You think you could just rent two longhorn cattle?

Jaffe: Two longhorn cattle? We could buy them. You could own them. That would be a very easy thing to do. But why, Grover?

Jones: I think Bill and I could fade in on a tight two-shot of the two longhorn cattle, while, off screen, you *HEAR* fifty thousand. Then one longhorn turns to the other and says, 'You know, you'd never think that fifty thousand longhorn cattle could make so much goddamned noise.'

Anekdoten over een preproduktionele bespreking bij Paramount, aangehaald in: Kenneth L. Geist, *Pictures will talk. The life & films of Joseph L. Mankiewicz*. New York (Da Capo Press) 1978.

Vooraf

Er volgen hier drie artikelen die de neerslag vormen van een periode van lezen, luisteren en overpeinzingen.

Verhoor van het geluid (deel 1) beluistert, hoe er over geluid gesproken wordt: via de naamgeving; in theorie en analyse; in de verschillende takken die bij 'film' betrokken zijn – de techniek, de esthetiek, de theorie (zie ook de interviews met Ton de Graaff en Wim Vonk die vanuit hun werk als monteur/cutter en mixer spreken).

Beeld en geluid: een relatie (deel 2) probeert dieper in te gaan op de aard van interactie en relatie tussen beeld en geluid.

Drie termen (deel 3) neemt drie termen onder de loep (synchroniteit, off-screen of hors-champ en diëgese) om de mogelijkheden en beperkingen van die benoemingsconcepten te schetsen.

Ondanks de niet geringe omvang van de drie artikelen tezamen is het niet de bedoeling dat de hier geformuleerde gedachten als een definitief eindpunt gelezen worden. Daarvoor worden te veel onderwerpen aangesneden van verschillend kaliber, van verschillend nivo en is de theorie over het geluid nog een enigszins onderontwikkeld gebied. De vele literatuurverwijzingen zijn (naast hun plaats en functie binnen mijn artikelen) dan ook vooral bedoeld als mogelijke wegwijzers voor wie zichzelf in deze of gene problematiek zou willen verdiepen. Want naast de artikelen die in *Filmliga* (1927–1931) verschenen, is er in Nederland bijster weinig geschreven over die 'andere scène', die de geluidsfilm rijk is. (*P.V.*)

Uitgeverij SUN

ISBN 90 6168 935 X

versus, kwartaalschrift voor film en opvoeringskunsten